

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6207/17

לפני : כבוד השופט ד' ברק-ארז
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט י' אלרון

העותר : עו"ד בניה גולדברג

נ ג ד

המשיבות : 1. הנהלת בתי המשפט
2. רשות המשפט והטכנולוגיה
3. משטרת ישראל

עתירה למתן צו על-תנאי

תאריך הישיבה : כ"ט בחשון התשע"ט (7.11.2018)

בשם העותר : בעצמו

בשם המשיבות : עו"ד ערין ספדי-עטילה

פסק-דין

השופט ד' ברק-ארז:

1. האם הפעלתה של מערכת ניהול התיקים של הנהלת בתי המשפט, הידועה כ"נט המשפט", מקיימת את הוראות הדין בכל הנוגע להגנת הפרטיות? שאלה זו, ושאלות נוספות הכרוכות בה, עמדו במרכז העתירה שבפנינו.

2. "נט המשפט" היא מערכת ממוחשבת שנועדה לייעל את הליכי העבודה בבתי המשפט ולאפשר הגשת כתבי טענות ומסמכים נוספים, וכן מסירת פרוטוקולים והחלטות שיפוטיות לצדדים. מטבע הדברים, חלק מן התוצרים המופיעים במערכת אמורים להיות חסויים. אופן הפעלתה של המערכת מוסדר בחקיקה, בתקנות ובנהלים של מערכת בתי המשפט ושל לשכת עורכי הדין. המשתמשים במערכת נט המשפט נחלקים, באופן כללי, למספר קבוצות. הבחנה חשובה ראשונה היא בין משתמשים "פנימיים", עובדים של מערכת בתי המשפט, ומשתמשים "חיצוניים", ובהם בעלי הדין או באי-

כוחם, הנכנסים למערכת זו באמצעות "כרטיס חכם" המאפשר הזדהות בטוחה. בנוסף, גולשים מזדמנים יכולים להיכנס למערכת דרך אתר האינטרנט ולעייין בהחלטות ובפסקי דין שסיווגם "פתוח לציבור".

העתירה ועיקרי הטענות שהועלו בה

3. העתירה שבפנינו הוגשה ביום 3.8.2017, ובמסגרתה התבקשה שורה ארוכה של סעדים הנוגעים להפעלתה של נט המשפט ולממשקי העברת המידע הממוחשב בינה לבין גורמים אחרים. העתירה הוגשה נגד הנהלת בתי המשפט, היא המשיבה 1, וכן נגד הרשות להגנת הפרטיות שבמשרד המשפטים, לשעבר הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע (להלן: הרשות) ומשטרת ישראל, שהן בהתאמה המשיבות 2 ו-3.

4. העותר – שהוא עורך-דין במקצועו – טען כי נט המשפט חושפת בפועל פרטים אישיים של מי שמעורבים בהליכים משפטיים, בין כצדדים ישירים להם ובין בדרכים אחרות, בפני מי שאינם מורשים לכך. לכן, לשיטתו, יש למנוע גישה לתכנים הכלולים בה ולהגדיר את ברירת המחדל ביחס לכלל התיקים המוצגים כ"תיקים חסויים". בנוסף לכך, טען העותר כי על נט המשפט להירשם כמאגר מידע בהתאם להסדר הקבוע בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן: חוק הגנת הפרטיות).

5. בצד העתירה הוגשה בקשה לצו ביניים שיורה, הלכה למעשה, על השבתת פעילותה של נט המשפט, וכן על העתקת המערכת בתצורתה הנוכחית להתקן נייד כדי לוודא שלא ייעשו בה שינויים עד למתן הכרעה בעתירה. בנוסף, התבקש צו איסור פרסום ביחס לעתירה דנן בהתחשב בכך שכללה דוגמאות הנוגעות לפרטיותם של צדדים להליכים. בפועל, ביום 14.9.2017 נתן בית משפט זה החלטה שדחתה את הבקשה למתן צו ביניים והורתה על מתן צו איסור פרסום (השופט א' שהם).

6. להשלמת התמונה יצוין כי קודם להגשת העתירה הגיש העותר בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הנהלת בתי המשפט לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים. בקשה זו התבססה אף היא על טענות שעניינן פגיעה בפרטיות. הבקשה נמחקה ביום 14.11.2011 לאחר שנקבע כי הטענות שהועלו בה אינן נופלות לגדרי התוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (ת"צ 21287-04-11, השופט ע' גרוסקופף). לצד זאת, בהחלטה שהורתה על מחיקת הבקשה קבע בית המשפט המחוזי כי עותק ממנה יועבר לעיון הגורמים הרלוונטיים בהנהלת בתי המשפט, וכי הללו יעבירו לעותר התייחסויות ענייניות לטענות שהועלו בה. עוד יצוין כי ביום

4.4.2017 דחה בית המשפט המחוזי "בקשה דחופה למתן צווים למניעת הפרות הדין של המשיבה באמצעות מערכת 'נט המשפט'" שהגיש העותר במסגרת ההליך שנמחק.

עמדת המשיבות

7. ביום 7.9.2017 הוגשה התגובה המקדמית לעתירה מטעם המשיבות, ובה הן טענו כי דינה להידחות על הסף ולגופה מאחר שהיא חסרה תשתית עובדתית מספקת, ולא מגלה עילה משפטית להתערבות. בתמצית, המשיבות סברו כי העתירה נוסחה בסרבול שמקשה על הבנתה וכי מתן הסעדים המבוקשים בה עלול לפגוע באינטרסים של משתמשים במערכת נט המשפט. לגופם של דברים, נטען כי העותר אמנם הפנה במסגרת העתירה לטעויות נקודתיות שאירעו בסיווגם של תיקים, אך כי אלה תוקנו, ומכל מקום אינן מלמדות על הפן המערכתי של הדברים. בנוסף, צוין כי בשנים האחרונות הנהלת בתי המשפט השיבה למספר פניות מטעמו של העותר ביחס לאופן פרסום המידע בנט המשפט והעברתו בין גורמים שונים, ואף הזמינה אותו להפנותה למידע קונקרטי שפורסם, על-פי הנטען, בניגוד לדין.

8. עוד נטען, כי הנהלת בתי המשפט מודעת לצורך להגן על פרטיותם של בעלי דין, לצד החשיבות הנודעת למימושו של עקרון פומביות הדיון ולהגנה על זכות הגישה לערכאות, וכי היא ערה לליקויים טכניים אפשריים הנובעים מהפעלת נט המשפט ופועלת באופן תדיר לתיקונם. לטענת המשיבות, מדובר באחת מהמערכות הממוחשבות המתקדמות בשירות הציבורי בארץ ובעולם, אשר חרף היקף פעילותה המשמעותי – מספר התקלות הנוגעות להיבטי אבטחת מידע שאירעו מאז תחילת השימוש בה הוא מצומצם ביותר. כן נטען כי הרשות מקיימת ביקורת בעניין הפעלת המערכת, ובכלל זה פתחה בהליך פיקוח מינהלי שבו נבחנו עמידתה של נט המשפט בהוראות חוק הגנת הפרטיות וסוגית רישומה כמאגר מידע לפי חוק זה. בהקשר זה צוין כי פניה של העותר לרשות מיום 6.4.2017, שבה העלה טענות זהות לאלו שהעלה בעתירה דנן, נבחנה אף היא במסגרת זו. המשיבות הוסיפו וטענו כי העברת המידע הממוחשב בין הנהלת בתי המשפט לבין רשויות אחרות מתבצעת בהתאם להוראות פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות ותקנות הגנת הפרטיות (תנאי החזקת מידע ושמירתו וסדרי העברת מידע בין גופים ציבוריים), התשמ"ו-1986.

9. ביום 20.11.2017 השיב העותר לתגובה המקדמית מטעם המשיבות. בתשובה זו ציין, בעיקרו של דבר, כי בניגוד לנטען על-ידי המשיבות הפעלתה של נט המשפט אינה נוגעת למתח בין עקרון פומביות הדיון לזכות לפרטיות, וכי השימוש במערכת זו אינו

משרת את תכליותיה, מסב נזק, ולמעשה מיותר נוכח קיומם של מאגרי מידע משפטיים המופעלים על-ידי חברות פרטיות ומנועי חיפוש כלליים במרשתת.

10. ביום 25.10.2018 הגישו המשיבות תגובה נוספת, במסגרתה עדכנו בנוגע לצעדים שננקטו בזמן שחלף מאז הגשתה של התגובה המקדמית מטעמן. כך צוין כי בחודש יוני 2018 הוטמע בנט המשפט מנגנון חדש של הזדהות מאובטחת לצורך העיון בתיקי תביעות קטנות, הגשת תביעות מסוג זה וביצוע פעולות שונות בתיקים אלה. כמו כן, הובהר כי עמדתה העדכנית של הרשות היא שיש לראות בנט המשפט מאגר מידע טעון רישום לפי חוק הגנת הפרטיות כפי שהתבקש בעתירה, וצוין כי דיונים נוספים בסוגיה זו צפויים להתקיים בהקדם.

הדיון בעתירה והתפתחויות נוספות

11. ביום 7.11.2018 קיימנו דיון בעתירה. במהלך הדיון הבהרנו למשיבות כי איננו סבורים שהעתירה מיצתה את עצמה באותה עת, והורינו להן להגיש הודעה מעדכנת בנוגע לפעולות שנעשו ולאלה שיש בדעתן לנקוט בעתיד.

12. ביום 14.2.2019 הודיעו המשיבות כי לאחר בחינה מעמיקה נוספת של מכלול ההיבטים הנוגעים לדבר, בכוונתה של הנהלת בתי המשפט להגיש בקשה לרישום של נט המשפט כמאגר מידע בהתאם לחוק הגנת הפרטיות. לצד זאת, עדכנו המשיבות בפעולות נוספות שננקטו בשנה החולפת ביחס למערכת, ובהן חסימת גולשים מזדמנים מצפייה בתיקייה שבה מצויים פרטי הגורמים השונים המעורבים בתיק (להלן: תיקיית הגורמים), הטמעת מנגנון חדש לשליטה על ההרשאות שניתנות לצורך צפייה בתיקים וביצוע פעולות, וכן שדרוג תשתיות אבטחת מידע והגנה מול איומי סייבר. המשיבות הוסיפו וציינו כי בשנה החולפת קיבלה נט המשפט תקן בינלאומי, המעיד על כך שרמת איכות אבטחת המידע בה היא הגבוהה ביותר. נוכח כל האמור, נטען כי העתירה מיצתה את עצמה ועל כן דינה להימחק.

13. ביום 27.2.2019, בהמשך להחלטתנו, הודיע העותר כי הוא מוסיף לעמוד על עתירתו על אף האמור בהודעה המעדכנת מטעם המשיבות, וזאת בשל היבטים נוספים שעלו בה ולא זכו לטענתו למענה. בנוסף, העותר טוען כי בניגוד לאמור בהודעה המעדכנת, תיקיית הגורמים בנט המשפט לא נחסמה בפני גולשים מזדמנים. העותר אף מבקש להוסיף לעתירתו המקורית טענה שעניינה אי-פירסומן של החלטות הניתנות ב"פתקית" או במסגרת פרוטוקול הדיון במערכת נט המשפט (טענה שאינה נוגעת להיבטי

הפרטיות שבהם התמקד עד כה). לבסוף, ולחלופין, העותר מבקש לפסוק לו הוצאות, בשים לב לתועלת שצמחה לציבור מניהול העתירה עד כה.

14. ביום 3.3.2019 הוריתי כי המשיבות יגישו הודעה ובה יעדכנו בעניין השלמת הגשת הבקשה לרישום מאגר מידע, כאמור בפסקה 12 לעיל, וייתחו לבקשה לפסיקת ההוצאות. כן הוספתי כי המשיבות יהיו רשאיות להתייחס לטענות פרטניות אחרות שהעלה העותר.

15. ביום 24.3.2019 הגישו המשיבות הודעה מעדכנת נוספת מטעמן, ובה דיווחו כי ביום 13.3.2019 הגישה הנהלת בתי המשפט בקשה לרישום של נט המשפט כמאגר מידע לפי חוק הגנת הפרטיות. המשיבות מציינות כי הן מצטערות על כך שהעותר מעלה טענות "מן הגורן ומן היקב", וזאת בסגנון חריף. לגוף הדברים, באשר לטענות שהעלה העותר בנוגע לאפשרות לעיין באופן חופשי בתיקיית הגורמים, הובהר כי עוד במהלך שנת 2017 נחסמה התיקייה האמורה כליל בפני גולשים מזדמנים – להבדיל מהצדדים לתיק, באי-כוחם וגורמים מורשים אחרים. מטרת החסימה, כך הוסבר, הייתה למנוע חשיפת פרטים של גורמים בתיק שאינם צד ישיר להליך, ולא להסתיר מן הציבור את זהותם של צדדים שהגישו הליכים ואין כל מניעה לפרסמם. בהתאם לכך, כיום, לאחר הטמעתו של פתרון טכני במערכת, גולש מזדמן יכול אמנם להיכנס לתיקיית הגורמים, אך צפייתו מוגבלת רק לפרטיהם של הצדדים הישירים להליך. כן הובהר כי בעת הנוכחית קיימת בעיה טכנית בפרסומן של החלטות שיפוטיות שניתנו על גבי "פתקית" או במסגרת פרוטוקול הדיון, וכי סוגיה זו נבחנת על-ידי הגורמים המקצועיים הרלוונטיים. המשיבות מציינות כי הן אינן מתנגדות לחיובן בהוצאות, אך מוסיפות כי קיימת הצדקה להשתתף על הצד הנמוך ביותר, בשים לב למאמצים שהושקעו בהתייחסות לטענות שהועלו בעתירה ובקידום של פתרונות מעשיים.

דיון והכרעה

16. מערכת נט המשפט, שמאפשרת ניהול תיקים בצורה ממוחשבת ברוב ערכאות השיפוט בישראל, היא מערכת חשובה התורמת ליעילות הדיונית בבתי המשפט. במידה רבה, מערכת זו היא בגדר התאמה הכרחית של ניהול ההתדיינות לעת הנוכחית לטובת ציבור המתדיינים בכללותו. מטבע הדברים, הפעלתה של כל מערכת מחשוב מורכבת ורחבת היקף מסוג זה כרוכה – בתחילת הדרך, ולעתים גם בהמשך – בקשיים ותקלות שיש לעקוב אחריהם ולטפל בהם. המסקנה העולה מכך אינה שעל הרשות לקפוא על שמריה ולהימנע מביצוע פעולות הכרחיות של התייעלות ומחשוב. במובן זה, איננו

תמימי דעים עם הנחת המוצא המשתמעת של העותר, המסתייגת מן השימוש במערכת זו. מכל מקום, לא זו הייתה השאלה שבפנינו, אלא ליקויים נטענים שונים שעליהם הצביע העותר.

17. ראוי שנקדים ונאמר כי אין ספק שפעילותו של העותר עודדה את קידומה של עבודת מטה חשובה, שתרמה להגנה על הפרטיות ברשת, תכלית שקשה להגזים בחשיבותה. לצד זאת, התרשמנו גם שהפריזו בטענותיו, ולפרקים גם בטון שעלה מהן. בשלב זה ניתן לומר שתמונת המצב שאנו ניצבים בפניה שונה מהותית מזו שנגלתה ערב הגשתה של העתירה. בין השאר, כפי שצוין, החל הליך לרישומה של נט המשפט כמאגר מידע וגובש מנגנון הזדהות מאובטחת לצורך עיון בתיקי תביעות קטנות. יש כמובן לברך על כך. הגם שעדיין לא תמה המלאכה, אנו סבורים כי העתירה מיצתה את עצמה בעת הזו ועל כן דינה להימחק (ראו והשוו: בג"ץ 3091/99 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' הכנסת, פסקה י"ג וההפניות שם (8.5.2012)).

18. פרסומם של פסקי דין והחלטות במרשתת מאפשר – הלכה למעשה – את מימושו של עקרון פומביות הדיון (ראו: בג"ץ 5870/14 חשבים ה.פ.ס בע"מ נ' הנהלת בתי המשפט, פסקה כ"ג (12.11.2015)). ההקפדה מבחינה יישומית על האיזונים הקבועים בדין בין עקרון זה לבין החריגים לו והדינים הנוגעים להגנת הפרטיות – היא מלאכה מורכבת ורווית משתנים, המסורה ברגיל בידי הנהלת בתי המשפט. נוכח האמור בהודעות המעדכנות שהוגשו מטעם המשיבות, לא מצאנו עילה המצדיקה את התערבותנו בשלב זה.

19. כפי שהדגשנו, אין להתעלם מכך שהעתירה העלתה מספר סוגיות ראויות להתייחסות, הן בהיבטים פרטניים והן בהיבטים מערכתיים. חלקן, גם אם היו מונחות "על שולחנה" של הנהלת בתי המשפט עוד טרם הגשת העתירה, זכו למענה קונקרטי במסגרת ניהול ההליך. חזקה על הנהלת בתי המשפט שתוסיף לשקוד על אלו מהן שמצריכות טיפול נוסף.

20. בשקלול מכלול הנסיבות, ניתן אפוא להתרשם כי ההליך השיא תרומה לאינטרס הציבורי במובנו הרחב. משום כך, כפי שאף הסכימו המשיבות, דומה כי יש מקום לפסוק הוצאות לטובת העותר (ראו גם: בג"ץ 7577/16 אבולפיה נ' עיריית תל אביב-יפו, פסקה 7 (30.11.2017)). יחד עם זאת, לא נוכל שלא להעיר על צורת התבטאותו של העותר לאורך ניהול ההליך, אשר מוטב היה להימנע ממנה.

21. סוף דבר: אנו מורים על מחיקת העתירה. בנסיבות העניין, המשיבות יישאו בהוצאות העותר בסך של 15,000 שקלים.

ש ו פ ט ת

השופט י' אלרון:

1. מערכת "נט המשפט" אשר במוקד העתירה שלפנינו, נועדה להצמיד את מערכת בתי המשפט לקידמה, ולייעל את עבודת בתי המשפט.

מטבע הדברים, צעדיה הראשונים של המערכת לוו בקשיים מעשיים. חלקם קשיים טכניים, אשר נבעו מהצורך להכשיר את הדרג המקצועי לבצע את מלאכתו באמצעות המערכת החדשה; וחלקם קשיים מהותיים, אשר שיקפו את הצורך להכריע בסוגיות מהותיות, בין היתר באשר ליחס שבין פומביות הדיון, הגנה על פרטיות, ויעילות משפטית.

קשיים אלו עומדים בבסיס טענות העותר, אשר מציין כי שימש כעוזר משפטי בשנת 2011 – כאשר מערכת "נט המשפט" עוד הייתה בחיתוליה – ומצביע על ליקויים ותקלות שונות בתפעולה.

2. מדבריו של העותר מתקבל הרושם כי לשיטתו, מוטב היה אילו המערכת לא הייתה באה לעולם – ועם כך אין בידי להסכים.

3. כמי שהיה שותף לעיצוב התכנית האסטרטגית של הנהלת בתי המשפט בשנים 2015-2016, אומר כי מאז הטמעתה ועד היום שונתה מערכת "נט המשפט" לבלי היכר, והביאה למהפכה של ממש בעבודת בתי המשפט.

4. ראשית, המערכת ייעלה באופן משמעותי את עבודתם של בתי המשפט.

זאת, בין היתר, הודות למנגנוני פיקוח ובקרה שמאפשרים לבחון את קצב ניהול הטיפול בתיקים הקיימים במערכת; קביעת שלבים ברורים ומוגדרים מראש במערכת לכל הליך, המקלים על ניהול ההליכים; יצירת אפשרות לשופטים להמשיך לבצע חלק נכבד מעבודתם גם מחוץ לבית המשפט באמצעות המערכת המאובטחת; והעובדה כי מספר גורמים בתוך בית המשפט יכולים לעבוד על היבטים שונים בתיק במקביל, מבלי להעביר עותק פיזי של התיק בו הם עוסקים מגורם אחד לאחר ועוד.

בנימה אישית, אומר כי במהלך כהונתי כנשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, עמדתי על יתרונותיה של מערכת "נט המשפט" ככלי ניהולי מהמעלה הראשונה הן ברמת המחוז והן ברמה הארצית של הנהלת בתי המשפט לבחון בזמן אמת את פעילותם ותפקודם של בתי המשפט במחוזות השונים – ואף לתת מענה לצרכי המערכת.

5. שנית, המערכת מאפשרת לגורמים שבאים במגע עם בתי המשפט באופן תדיר גישה נוחה ויעילה למידע הרלוונטי אליהם.

כך למשל, באי-כוחם של הצדדים להליך, פרקליטות, גורמי משטרה, הוצאה לפועל, רשות האוכלוסין, ושירות בתי הסוהר יכולים כולם לראות את החלטות בית המשפט בזמן אמת ולפעול בהתאם להן. בכך, מתקצר הזמן הדרוש לניהול התיק, וההליך המשפטי כולו מתייעל באופן ניכר ביחס לעבר.

6. לצד זאת, הודות למערכת, בתי המשפט זמינים כעת לציבור ומציעים את שירותיהם באופן פשוט ונוח יחסית. בפרט, הגשתן של תביעות קטנות מתאפשרת כיום במהירות ובנוחות על ידי כל אדם באמצעות מחשבו האישי.

7. לבסוף, יכולתם של בתי המשפט להעניק שירותים דחופים במקרה הצורך השתפרה אף היא, וזאת בין היתר מאחר שהמערכת מאפשרת לשופט התורן להכריע בבקשות דחופות שאינן מצריכות דיון מביתו – ומבלי להיאלץ להגיע באופן פיזי לבית המשפט כבעבר.

8. סיכומו של דבר, מערכת "נט המשפט" שידרגה את תפקודה המקצועי והניהולי של עבודת בתי המשפט, ואילו קשיים רבים שהתגלו בהליך ההטמעה, ובהם גם עיקרי הקשיים עליהם הצביע העותר, באו על פתרונם.

יתירה מזאת, הנהלת בתי המשפט אינה קופאת על שמריה – וממשיכה לפעול לשיפור ולייעול המערכת, ולהתאמתה לסטנדרטים הנדרשים.

9. משכך, אני מסכים עם חוות דעתה של חברתי השופטת ד' ברק-אדל.

ש ו פ ט

השופט ג' קרא :

אני מסכים עם חוות דעתה של חברתי השופטת ד' ברק-ארז והערותיו של חברי
השופט י' אלדון.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק-דינה של השופטת ד' ברק-ארז.

ניתן היום, כ"ה בניסן התשע"ט (30.4.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט